

Csihák György (Zürich):
„Boldog órák szép emlékeképpen”⁵

Bakos Ibolya volt talán a legkedvesebb alapító tagunk. (Dolgozatomban kövérrel írom egyesületi tagjaink nevét) Annyi köze volt a történelemhez, hogy szerette és érdekelte. Kisfizetésű tisztviselő volt egy nyomdaterméket is előállító helyen Bernben és ott maga gépelte és készítette kis magyar történelmi tárgyú füzetait. Ott sokszorosította és küldte nekünk, akik szintén érdeklődtünk. Írt legalább öt ilyen könyvecskét, történelemtudományunk becses emlékei. Sokan így kerültünk kapcsolatba egymással és egy idő múltán egyes útjaihoz, füzetekhez tanácsot, útmutatást is kért olvasóitól.

Elment például a makarok királyához – az út végén számárháton. Nevünkben is üdvözölte a királyt, aki nagyon örült annak, hogy találkozott egy magyarral. Nem tartott minket se őseinek, se rokonainak, még azt sem várta, hogy egynyelvűek legyünk. Egyszerűn csak tudta, hogy együtt voltunk a hun birodalomban.

Ibolya élete végéig csillogó lelkű, kedves gyermek maradt. Imádott zenélni, énekelni, táncolni. Színes selyemből virágos kosarat készített, egyet én is kaptam Tőle a hatvanadik születésnapomra, ami polcomat díszíti. Amint magokból készített képei, egyesületünk számára készített színes, égetett agyagkorsói. Írt mesekönyveket, amit tele tett ügyes magyaros rajzokkal – lelke virágaival.

Mint egy kedves, kis rokokó baba él emlékezetünkben Gyöngyike, aki Zürichben Zürrerné néven élt, és Révész püspök özvegye volt. Egy szó kérésre, ünnepségeinken gyönyörűen szavalt.

Kedvesen emlékszem egyesületünk több olyan tagjára is, akiknek se képét, se nevét soha nem jeleníthettük meg. Kétségkívül, van közöttük például olyan, aki tudományával azért nem kíván a színre lépni, mert az a szumérnak nevezett tudományághoz tartozik. Ám vannak olyanok is, akik a tudomány olyan ágát művelik, amiről azt mondják ők, hogy nem viszik a nagynyilvánosság elé, mert például sokan nem értik. Szeretettel gondolok rájuk is, mert igen sok jó tanácsot, sőt figyelmeztetést kaptam tőlük.

Bakos Ibolya hozott össze például **Juba Ferenczel**, az egyetlen magyarral, aki tengerész kapitány, hajóorvos és jogász doktor volt. Aki saját gyűjteményével megalapította, szülővárosában, Komáromban – aminek a Duna mindkét oldalán díszpolgára lett – az első magyar hajózástörténeti múzeumot és Komárom főterén, saját költségére felállította a magyar tengerész emlékművét. Ő hozott össze **Götz Lászlóval**, aki, amíg élt, az összes magyar közül a legtöbbet tudott abból, amit tudni lehetett a korai magyar történelemről.

Ibolya révén kerültem kapcsolatba **Kovárczy Istvánnal** Malmőben, aki jó harminc éven keresztül Északi Vártán névvel kiadott egy füzetet, amit maga gépelt, sokszorosított és küldött világszerte. Kért érte valami előfizetési díjat, amit fizetett, aki tudta. Ennek egy-egy példánya adta közre, például a Trianoni szerződés egyetlen hiteles kiadását, amihez úgy jutott, hogy egy barátunknak volt Luzernben. Ezt ő legépelte és innen van nekünk – amiből a magyar Külügyminisztérium közlése szerint nekik egy van, de olyan állapotban, amit nem lehet már sokszorosítani (lásd levelük a honlapunkon). De nekünk van. Éppen így kaptuk a Párizsi szerződés eredetijét is, amit a második nagy háború után kötöttünk.

Aradi Erik is így került egyesületünkbe, aki viszont Melbourne-ben adta ki magyar történelmi füzetait, és terjesztette világszerte. Akkoriban Padányi Viktorral az élen Ausztráliában egy hatalmas magyar történész-nemzedék élt. Olyanok, mint **Vass Ferenc**, **Endrey Antal**, vagy Varsányi Gyula. Többségük később egyesületünk tagja is lett. Általuk

⁵ *A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület 30 éve = 30 Jahre Ungarisch Historischer Verein Zürich.* [Acta Historica Hungarica Turiciensia 31/2. 2016. pp. 240-249.](#) ISSN 2297-7538

került egyesületünkbe **Nyeső József** Konstanzból – mert a sokféle füzetnek ő volt az egyik terjesztője. Az egyik ilyen füzet volt a Dél-Amerikában szerkesztett „A Nap Fiai” – amelynek minden szerkesztő-kiadója egyesületünk tagja lett. Az utolsó előtti szerkesztője volt **Jánszky Éva** – akinek az apja volt a lap első kiadója – és az utolsó a kedves **Barczikay Klára** – Bakos Ibolya gyermekkori barátja. Abban az időben, nekünk, Nyugaton élő magyaroknak, volt legalább tizenöt ilyen és igen színvonalas, magyar történelemmel foglalkozó szakfűzetünk – ami így terjedt szerte a világban. Mindenki ingyen dolgozott, sőt a munka eredménye csak szellemi maradt, mert a legtöbben ugyan szívesen megkapták, olvasták, de alig volt olyan, aki fizetni is tudott érte. Nem volt nagy baj – csináltuk. Magyarországi szakemberek is szívesen adtak írást, hiszen lett egy olyan lehetőségük, ahol megjelentették azt, amit csak a fiók számára írtak. Így került körünkbe Erdélyi István, aki akkor a Magyar Tudományos Akadémia Régészeti Intézetének volt helyettes vezetője, a nálunk dolgozó **Kiszely István**, de a Magyar Heraldikai Társaság elnöke **Kállay István** professzor is, aki rendre küldte rendezvényeinkre **Pandula Attilát**, aki akkor nála volt az ELTE-n adjunktus. Ő ma már az MTA doktora, és sokszorosan kitüntetett utóda Kállaynak a Magyar Heraldikai Társaság élén és jelenleg vezeti a „Horthy-korszak történelemtudományos vizsgálata” nevű munkacsoportunkat.

A „hivatalosított magyar történelemtudomány” ezen képviselői, abban az időben támogattak egy sor nagy öreget, akik mind előrevitték a tudományt, közülük sokan lettek egyesületünk tagjai, mint **Gonda Ferenc**, **Sárkány Kálmán** és **Henkey Gyula**. Henkey jogász letéren a történelemtudomány kandidátusa lett. A tudományága által meghatározott egységes etnikai-embertani rendben, egymaga felmért közel negyvenezer embert. Ezáltal a Kárpát-medence népessége embertani szempontból pontosan fel van mérve, ami egyedüli teljesítmény az egész világon. Mert ő mért, nemcsak tudományosan kiválogatott hazai, erdélyi és felvidéki magyart, de tótot messze északon Turóc megyében, továbbá betelepült svábokat, de sokácokat és bunyevácokat is a Duna mentén. Sokat mondó embertani adatokat közölt, például a kínai agyagkatonákról. Nem tudni, hogy a mindenkori magyar kormány, miért nem használja adatait? Pedig ez a teljesítmény nemcsak Nobel-díjat kíván, hanem létünk és megmaradásunk igen fontos eszköze, kelléke, igazolása.

Ilyen szakember a régész **Költő László** is, jelenlegi magyarországi alelnökünk, aki elsőként talált és feltárt olyan avar temetőt, ahová bizonyítottan Árpád honfoglalói is temetkeztek.

Büszkék vagyunk arra, hogy többen nálunk találtak otthonra – tudományos szempontból. Ilyen például **Szekeres István**, aki mára az egyik legjelentősebb írástörténet kutató szakember, aki már megírta az írástörténet-kutatás tudományos módszertanát is. Jelenleg ő vezeti a „Régi magyar nyelvű rovásírások” munkacsoportunkat Budakalászon, ahol olyan nemzetköz híres szakemberek is közreműködnek, mint **Bérczi Szaniszló**, **Farkas László**, **Mandics György**, **Záhonyi András**. Ebbe a körbe tartozik **Timaru-Kast Sándor**, marosvásárhelyi, eredetileg **Timár** nevet viselő, jelenleg Németországban élő kutató, aki orvosként élve és dolgozva, mára valamennyi élő magyar közül a legtöbbet tud a kelták műveltségéről.

Aradi Erik hozta egyesületünkbe Melbourne-ből **Kazár Lajost**, a Koidzsiki magyarra fordítóját, Nagy Ákost Adelaide-ből, aki elsőként foglalkozott a magyarok vércsoport vizsgálatával. Ő hozta egyesületünkbe **Hideo Matsumoto** professzort, az Oszakai Orvostudományi Intézet igazgatóját, a vércsoportkutatásból, genetikai kutatásba menő tudomány megalkotóját, az úgynevezett „marker gén” vizsgálatok megkezdőjét.

Amikor kitaláltuk, hogy legyen Magyarországon Magyar Történelmi Iskolánk, akkor az első akkori Magyarországi alelnökünk, **Fejes Pál** az MTA doktora, tanszékvezető egyetemi tanár szervezte. A másodikat **Darai Lajos** professzor, majd a következő tizedet Pandula Attila. Nem is akárhogy. Amikor például Makovecz Imre lépet a színpadra,

elmondta, hogy járt ő már az Angol Királyi Akadémián is, de ott sem kapott olyan levelet, mint itt. Pandula ugyanis mindenkinek megírta, hogy maradjon otthon a tornacipő, nálunk zakóban és nyakkendőben kell fellépni.

Az iskolák sorába tartozik az első, és mindmáig egyetlen „Magyar huszártörténeti konferencia”. Kezdeményezője volt az a **Nagy Kálmán**, aki mint huszárcapitány lóháton végigharcolta az egész háborút. Az ő testvére volt Nagy Ákos.

Az akkori „Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemmel” közösen szerveztük, például a második világháborúval foglalkozó iskolánkat 2001-ben. A rendezvény szervezésébe bekapcsolódott, az akkori, még egyedülálló, magyar történelmi Vitézi Rend is. A rend akkori főkapitánya Radnóczy Antal volt, aki a háború végén a Moszkvában tárgyaló magyar küldöttség összekötő tisztje volt, aki iskolánkban bemutatta Teleki Géza ott készített jegyzőkönyvét.

Az egyetem akadémikus tábornok rektora tudományos tanácsunkba delegálta két professzorát **Harai Dénest** és **Szabó A. Ferencet**, akik hűséges segítő társaink lettek.

Akkoriban még a „hivatal” is segített. A Határon Túli Magyarok Hivatala elnöke **Lábody László**, vagy a hasonló nevű minisztériumi főosztály vezetője Töttössy Istvánné, majd Egyed Albert. Sőt, még a miniszterelnökségen dolgozó Tabajdi Csaba, vagy Pokorni Zoltán, majd Magyar Bálint és Fodor Gábor oktatási miniszter is. Egyik erdélyi rendezvényünkön Egyed mondta, hogy amíg teheti, támogat egy olyan egyesületet, amely elviszi a magyar történelem szeretetét Londontól Csikszeredáig. Az ilyen erdélyi rendezvényeink során csatlakozott hozzánk – többek között – **Barabási László** múzeumigazgató, a Hargita Megye elnöke **Sántha Pál Vilmos**, továbbá **Faragó József**, **Ferenczi István** és **Csapó József** kolozsvári professorok. Utóbbi újra feltámasztotta a székely székeket és így ő lett – hosszú idő után, a történelmi magyar alkotmány alapján, első szabadon választott magyar vezető: a Székely Nemzeti Tanács elnöke.

Itt említem meg, hogy az egy hétig tartó magyar történelmi iskoláink előkészítője, szervezője és lebonyolítója iskolavezetőségünk volt Pandula Attila vezetésével. Amikor a két magyar oktatási miniszter engedélyével megkezdtük a „hivatalos” oktatásunkat, akkor ez a vezetőség átalakult tudományos tanácsná. Vezetésére felkértük **Zachar Józsefet**, aki több mint egy évtizeden át, haláláig vezette ezt – az egész tudományos munkánkat szervező – testületet. Zachar a legszebben kitüntetett magyar történész, az MTA (a történelemtudomány) doktora volt. Mint történész viselte Ausztria és Franciaország legmagasabb kitüntetését is. Tanácsunk vezetését Zachar után átvette **Gedai István** kandidátus, a Magyar Nemzeti Múzeum főigazgatója, a Magyar Numizmatikai Társaság elnöke, a hasonló nevű nemzetközi társaság örökös díszelnöke. Az ő idejében tanácsunk üléseit a Múzeum gr. Széchenyi Ferenc termében tartottuk.

A csiksomlyói után, az egyetemes magyarság második legszebb rendezvénye a háromévente tartott „Ausztrál–Újzélandi Magyar Találkozó”, amit évtizedeken át szervezett Adelaide-ben – amikor ott volt a találkozó – Herendi János és családja. Ők hívtak meg és ott találkoztam Farkas Sándorral, aki azóta is szerkeszti az „Adelaide-i Magyar Értesítő-t.” Az ő felesége utazott az „arany vonattal” Nyugatra és ő hozott össze az USA-ban élt Ladányi Friggyessel, aki ennek a vonatnak volt a vezetője. Így közölhettük a rendezvényünk kiadványában, eredetiben az esemény hiteles iratait annak, ami a Magyar Nemzeti Bank aranyvonatával akkor történt.

A Melbourne városában rendezett ilyen Ausztrál találkozón hallottam először **Cser Ferenc**, az MTA doktora előadását, aki akkor valahol ott dolgozott. Meghívtam egy magyar őstörténeti találkozónkra, amit akkor éppen a házamban tartottunk. Itt találkozott Darai professzorral és ketten elindítottak egy új folyamatot a korai magyar történelem kutatásában.

Cser 2000-ben, magánkiadásban kiadott egy könyvet „Gyökerek. Töprengések a magyar nyelv és nép kárpát-medencei származásáról.” Előadásában szinte semmi olyat nem

találtam, amit előzőleg itt-ott ne olvastam, vagy hallottam volna erről. Könyve olvasása közben is egyre ez járt az eszemben. Amit hozzátett, az a maga zsenialitása. A mozdonyt se kellett „feltalálni”. Ismert volt már minden: a gőz ereje, a sin, a kerék, a dugattyú. A feltaláló nem talált fel semmit – csak összerakta a maga zsenialitásával – és lett belőle a mozdony. Kettejük barátsága sok közös könyvükben jelenik meg és ma már számos követőjük van. Új út lett ebből, a tudományban.

A Vitézi Renddel, a St. Gallenben lakott barátunk, **Somorjai Béla**, a Rend levéltárosa hozott össze. Ő szervezte Nagykállói Nagy Gyula solothurni lakóssal a Szent Korona menekítése helyére az emlékművet. Ők tárták fel a menekítés pontos történetét, ők keresték meg az eset amerikai szereplőit. Somorjai pedig az ügy minden iratával nálunk mutatta be több rendezvényünkön ezt a történetet. Amikor a budai várban, a Hadtörténeti Intézettel közösen szerveztünk erről előadást, ahol megjelent az akkor még élő összes koronaőr.

Miután jobban megismert minket Bagossy László, még halála előtt elintézte, hogy az általa és **Egyed Attila** által, Calgaryban szervezett alapítvány egyesületünknek adományozta az Encyclopaedia Hungarica-t, a mindmáig egyetlen magyar szemléletű történelmi lekszikont. „A közel két évtizedig tartó szerkesztői munkát a szerkesztő Bizottság keretében 70 szerkesztő, 14 szaktanácsadó 252 cikkíró, 482 adatszolgáltató, 6 művészeti munkatárs, 12 lektor és a törzs 8 munkatársa végezte, összesen 844 személy.” Írta beszámolójában Bagossy 1999. április 15-én. Az egyesületünk által „Magyar történelem. Tízezer év – ezer oldalról” címmel kiadott oktatási segédkönyv, valamint a több mint húsz kiváló magyar szakember által írott „Magyarok őstörténete. Összefoglaló” – a Lekszikonnal, az egyetemes magyar nemzet legjelentősebb közös és független szellemi alkotása az elmúlt hatvan évben. Oktatási segédkönyvünk 635 oldalon 29 szerző 42 dolgozatát tartalmazza 4 világrész 11 országából.

Oktatási segédkönyvünket „A magyar történelem oktatásának tartalmi és módszertani megújítása” címen, két magyar oktatási miniszter által engedélyezett, „Történelemtanárok továbbképzése” című rendezvényünkhöz írtuk. A rendezvény két-két évig tartott, hat helyszínen, ahol eddig kiosztottunk, az elvégzést igazoló, 146 latin és magyar nyelvű okiratot, amit aláírok egy Magyarországon akkreditált felsőfokú oktatási intézmény rektorával. Az egészet **Darai Lajos**, ma emeritus professzor, az MTA kandidátusa találta ki és szervezi mindmáig, aki akkor a társszervező Kodolányi János Főiskola oktatási rektor helyettese volt.

Gosztonyi Péter elsők között tartott előadást, miután Zürichben megalakultunk és előadássorozatunkat ott megkezdtük. Általa kerültünk kapcsolatba a berni Kelet-Európa Intézettel. Ott dolgozott **Révész László**, aki a térség történetéről ott több mint kétszáz dolgozatot és könyvet írt. Barátja volt a svájci katolikus főlelkész **Mehrle Tamás** dominikánus professzor, aki a pápa megbízásából megkezdte Mindszenty József szentté avatásának vizsgálatát.

Az Intézet igazgatója volt, egyik alapító tagunk **Sager Péter**, aki később az Európa Parlament (Strasbourg) egyik alelnöke lett, akinek felesége Stauffer lány volt. A Staufferek hozták Magyarországra a krémsajtot, ezért viseli címlapján az egyik sajt máig a medvét. Sagnernek köszönhetjük, hogy Magyarország az elsők között került ebbe a parlamentbe.

Különösen kedves emlékem **Agathon Aerni**, aki akkoriban a berni konzuli kar doajene volt és Bern diplomata negyedében lévő házában élt. Ha jól emlékszem, Tobago konzulja volt. Elbeszélése szerint, a róla vezetett titkos iratban állt, hogy valami különös kapcsolat fűzi, egy bizonyos Agnes királynéhoz. Ez az Agnes pedig nem más, mint az a Habsburg, aki férje halálhírére, összecsomagolta Árpád családjának minden vagyonát – és már akkor is! – Svájcba menekült vele. Agathon így került kapcsolatba Agnes királynéval – és az egyesületünkkel. Ő hozta hozzánk a Berni Történeti Múzeum igazgatóját, az odamenekített magyar kincsek kiváló ismerőjét, **Germann Georg** professzort, akinek

ezekről a kincsekről írt kétnyelvű tanulmányát egyesületünk adta ki. Az előszót **Caratsch Claudio**, Svájc akkori budapesti nagykövete írta. Ő pedig, amikor egyesületünk húsz éves születését ünnepelte, meghívta rezidenciájára az egész elnökségünket. A díszében minden asztalfőn egy, Magyarországra akkreditált nagykövete ült. Mivel római volt, őt kérte akkori svájci alelnökünk, **Lindegger Peter** professzor a magyar himnusz lefordítását arra a nyelvre, amit ő szívesen elvégzett. Sőt, volt akkor egy magyar származású énekes, aki száz nyelven éneklelt himnuszokat. Caratsch megkérte, hogy ezt a szöveget ellenőrizze éneklési szempontból, majd rendezett szűkebb hazájában, Graubündenben egy ünnepséget, ahol, ez az ember el is énekelte. Egy svájci követe nem fogadhat el állomáshelyén kitüntetését. Caratsch miniszter nagy magyar kitüntetését kapott ezért, amit el is fogadhatott.

A húszéves születési ünnepi ebédünkön, Budapesten nem vett részt, Lindegger – mert útja akkor éppen Kínába vezetett. Ugyanis, amikor a dalai láma menekült, akkor ő szervezte befogadását Svájcba, ahol később Rikonban, egy budista kolostort alapított, ahol a dalai láma nagybátyja lett az apát. Ettől kezdve a lámának ez lett a legfőbb tartózkodási helye Európában. Lindeggert ahányszor kerestem, mindig volt valahol a világban, néha Kínában, egyszer éppen a prágai Károly Egyetemen, mert ott éppen szanszkrit nyelvet tanított. Ő csinálta első levélpapírunkat, aminek kinézete máig alig változott. Amikor a szövegeket kellett rajta kidolgozni és egyeztetni, akkor a zürichi egyetem egy szobájában hat egyetemi tanár tanakodott e fölött. Fontos volt, nem csak a helyes, de az ügyet pontosan visszaadó fordítás is.

Nehezemre esik arról beszélni, hogy miként alapítottuk az egyesületet – mert igazából nem alapítottuk. Csak alakult.

Svájcban máig nagy szerepük van a céheknek. Tagjaik, nagyobb helyi ünnepségen kivonulnak, szépen kiöltözve. A cipészek bőrköténnyel, kaptafával, az építészek rövid ujjú ingben, nagy vonalzókkal, a hentesek is szerszámaikkal, és így tovább. Mesterember már alig van közöttük, de Svájcban ők képviselik a valóságos hatalmat, vagy egy részét. A céheknél kevésbé fontosak az asztaltársaságok. Egy ilyenbe keveredtem, ahol véletlenül voltak többen, akiknek volt valami magyar kapcsolatuk.

A Deutsche Burschenschaft, egy, az egész német nyelvterületet behálózó diákszövetség – amelyben nem csak mostani diákok vannak, hanem a régebbiek is. A szövetséget a Staufen család alapította a 18. század végén azzal a céllal, hogy a diákok fogjanak össze a német egység megteremtéséért. Az alakuló ülésen részt vett egy akkori diák, Otto von Bismarck. A Staufen család színe a piros, a fehér és a zöld. Ennek a Burschenschaftnak tagja lehettem.

Csihák György tagfelvételkor a Deutsche Burschenschaft piros-fehér-zöld sapkájában.

Az Európa Burschaschft erste Sprecherje (elnöke) volt a múlt század nyolcvanas éveiben **Manz Heinz** zürichi orvos, akinek az édesapja alapította az első betegbiztosítót Svájcban. Ez a Heinz is ott ült asztaltársaságunkban, **Koenig Marcoval**, aki a modern történelem professzora volt a zürichi és a londoni egyetemen. Őt küldte a svájci kormány 1956-ban Budapestre, a helyzet megítélésére. Valaha parancsnoka volt annak a repülőtérenk, ahonnan az utolsó magyar király indult szerencsétlen magyarországi útjára. Heinzzel jó barátok voltak, és mindketten igen jelesül viselkedtek, amikor 1956-ban sok magyar menekült Svájcba.

Az asztalnál ült néha Staehlin Jenő, aki akkor a svájci külügyminisztériumban a keleti ügyek vezetője volt, egy bázeli patricius család tagja, édesanyja magyar grófnő. Ő mondta egyszer, hogy most nem a menekültek segélyezésére, nem ruhanemű küldésére lesz szükség, hanem a nemzettudat erősítésére. Mert a közeljövőben nagy változások lesznek, főleg Közép-Európában, és ott csak az erős nemzettudattal rendelkező népek fognak állva maradni. Mire **Schmugge Ludwig**, a Zürichi Egyetem Történeti Intézete igazgatója mondta, hogy a nemzettudat alapítója és erősítője, a tisztességes nemzeti történelemírás, történelemoktatás és történelemtanítás. És erre mondtam én, hogy ez az, ami nekünk, magyaroknak évszázadok óta hiányzik. Akkor pedig arról kezdtünk beszélni, hogy mit tegyünk és ebből lett ez az egyesület. De hogyan?

Kezdtük Zürichben azzal, hogy szerveztünk magyar történelmi tárgyú előadásokat. Első előadónk volt Manz és elnökölt Gilde Barna, aki egy nyomdában takarítóként kezdete, később Nyugaton élő kiváló magyarok könyvkiadója lett, kiadta Duna nevű időszaki lapját, amiben könyveit és azonos nevű kiadóját hirdette.

Akkor ismerkedtem meg **Sugár Dénessel**, aki a Sorbonne-on végzett, ahol összeismerkedett az akkori Etyióp császár rokonaival. Ők meghívták Etyiópiába, etyióp gróf lett, ahonnan a császár meggyilkolása után a vezérkarral együtt menekült Londonba, majd Spanyolországba. Erősen érdekelte a magyar történelem, és amikor egy magyar őstörténeti találkozó terve Zürichben felmerült, rögtön meghívta a találkozót Benidormba, ahol az első találkozóink létre is jött. Úgy volt, hogy jön László Gyula, akit az egyik barátja, **Farkash Dániel** meghívta. Farkash olajvezetékeket tervező mérnöként Európa és Dél-Amerika nagy vezetékeit tervezte. Dél-Amerika őslakóival szerzett tapasztalatairól, Budapesten a Gellért szállóban beszámolt, ahol László Gyula vezette be beszámolóját, amit a New York-i Érdy Miklós, későbbi rendezvényeink szorgalmas látogatója is hallott.

László végül nem tudott eljönni, panaszoltam is neki, hogy kevesen voltunk, amire visszaírta, hogy élete legjobb magyar őstörténeti találkozóit Kolozsvárott, kettesben tartották Baráth Tiborral. Lászlóval találkoztunk később Zürichben, amikor bemutatkoztam neki, azt mondta: de jó székely neved van!

Így alakult lassacskán az egyesület és Benidormban már megtartottuk a második rendezett taggyűlésünket is. Ekkor jutott eszébe valakinek, hogy egyesületünket el kellene ismertetni Svájcban. Sokan máig úgy vélik, hogy ott be van jegyezve, amire Svájcban nincs lehetőség. Viszont szerencsére lehet közhasznúságot kérni, amit Zürich város és Kanton a mi esetünkben elismert – ami eddig egyetlen olyan szervezetnek sem sikerült, amely a nevében viselte ezt a nevet, hogy „magyar”. Két évvel ezelőtt felszólítottak ismételtlen, hogy mutassuk be iratainkat és közhasznúságunkat megerősítette város és kanton. Akkora már persze volt bankszámlánk, címünk és alapszabályunk – amit azóta sem kellett változtatni, és mindössze másfél oldal. Igen ám, de a svájci kötelmi jogban az egyesületekre vonatkozó jogszabály se több. Igaz viszont, hogy mi aszerint működünk.

Nagy gondot fordítunk a pénzügyek pontos kezelésére. Ezt köszönhetjük **Szakallos Hildának**, első pénzügyesünknek, aki akkor a kanton „gyámhatósága” volt – és a mi pénzügyi kezelésünket megalapozta. Hivatalában milliárdos vagyonok kezelője volt. Ha ő

valamit aláírt, akkor az egész Zürich Kantonban senkinek eszébe sem jutott, hogy ott hiba lehet. Nem is volt. Azóta sincs nálunk.

Második magyar őstörténeti találkozónkra Zürichbe eljött feleségével **Nádasy T. Jenő**, az angliai magyar menekültek akkori első embere, aki mindjárt meghívott minket Londonba – ami mindannyiunk számára felejthetetlen lett. Nem utolsó sorban azért, mert az ottani magyar ház vezetője, egyben az ottani katolikus magyarok vezetője, **Tüttő György** pápai prelátus volt, aki lévén sümegi származású, majd tapolcai rendezvényeinket gyakran látogatta. Egy ottani ökumenikus istentiszteletünk alkalmával mondott beszédében, pápai lilában azt mondta, hogy: "A való igazság az, hogy Géza fejedelem, de főleg Szent István sem Keletet, sem Nyugatot választotta, mert mindkét oldalon az államhatalmak igyekeztek az Egyházat a maguk uralma alá vetni, hanem az igazi szikla-alapot választották, a tiszta evangéliumi krisztusi hitet." ([17. sz. kiadványunk](#), 11. old.)

Londonban tartott magyar őstörténeti találkozónk alkalmával Szabolcsból **W. Vityi Zoltán** elhozta az angol királynő általa összeállított családfáját – a magyar vonatkozásokkal. **Váralljai Csocsán Jenő**, akkor az oxfordi egyetem professzora, telefonon tudatta ezt a királynő titkárával, aki azonnal fogadta küldöttségünket. Azóta már a trónörökösnek Erdélyben birtoka van, ahová évente ellátogat.

Egyesületünknek lassan világhíre lett. Így került hozzánk az Arvisura több kötetének eredeti szövege, amit Pál Zoltán azzal bízott ránk, hogy egyedüli mindenféle megjelentője lehetünk. Ugyanígy jutott hozzánk az eredeti Tarih-i Ügürüsz lefényképezett mása, amit utóbb **Blaskovics József**, a prágai Károly Egyetem dékánja lefordított magyar nyelvre és megjelent – mint egyedül hiteles kiadása – Budapesten, 1982-ben, a Magvető Könyvkiadó gondozásában, hatezer példányban.

Épp ennyire vagyunk büszkék, egy másik, de még szerencsétlenebb sorsú kiadványra: „Documented Facts and Figures on Transylvania, compiled by The Danubian Research Centre and The Transylvanian World Federation Under the supervision of **Albert Wass de Czege** moderator. (Dokumentált tények és adatok Erdélyről, összeállította a Duna Kutató Központ és az Erdélyi Világszövetség gróf czegei Wass Albert de Czege moderátor felügyelete alatt.)”

A nyolcvan oldalas, valamivel nagyobb, mint A/5 méretű könyvecskét a munka szorgalmazója, egy akkor Sao Paolóban élő gyártulajdonos Zolcsák István hozta Zürichbe, ahol asztaltársaságunkat kérte, hogy jelentessük meg német nyelven is. A feladat bonyolult volt, mert a főleg amerikaiaknak írt szöveget úgy kellett német nyelvre ültetni, hogy Európában legyen jól érthető. Akkoriban nagy port vert fel szereplésével egy Király Károly nevű, marosvásárhelyi illetőségű személy, aki az akkori román diktátor, Ceausescu kormányában miniszterelnök helyettes volt. Tehát a szöveget az időhöz is illeszteni kellett. A társaság engem bízott meg a feladattal, elvégeztem, de nem jelent meg, okát nem ismerem.

Legjelentősebb sikerünknek azt tartom, hogy háromszor jelölték egyesületünket, az EU René Descartes tudományos díjára. A svájci külügyminisztérium utasította az ottani ügyvivőt, hogy kövesse figyelemmel. A díjkiosztó bizottság elnöke felhívott telefonon és közölte, hogy noha az egyik előterjesztés szinte teljesen megegyezik a kiírás szövegével, a díjat mégsem kapjuk meg, mert Brüsszelben politikai döntések születnek és a svájciakat nem szeretik.

Az egyik előterjesztés, a Szent Gallen kultúrája című kiállítás volt. Magyaroknak ehhez az a közünk, hogy az ottani krónika talán az egyetlen napi lejegyzése egy valóságos eseménynek, amely egészen biztosan Árpád honfoglaló népéhez köthető. A kiállítást egy Szent Gallenben tartott rendezvényünkön kezdeményeztük. Kivitelezője volt az ottani apátsági könyvtár egy régebbi – prof. dr. dr. **Duft Johannes** pápai belső prelátus – és az akkori igazgatója prof. dr. **Ochsenbein Peter** – valamint az apátsági levéltárból lett kantonális levéltár akkori igazgatója prof. dr. **Vogler Werner**. A kiállítás 1990

augusztusától, 2002 februárjáig bejárt 50 országban 160 helyet 30 nyelven. Magyarországon látta a kiállítást Debrecen, Sopron, Keszthely és Budapest múzeumában összesen mintegy 150'000 személy. Budapesten a kiállítás a Magyar Nemzeti Múzeumban ott volt, ahol valaha a magyar országgyűlés is ülésezett. A legtöbb helyen egyesületünk tagjainak a helyszínen is kellett segíteniök. Pozsonyban például, mikor megérkezett a szállítmány, nem volt, aki kirakja. A helyzetet **Csámpai Ottó** kandidátus, a Nagyszombati Egyetem tanára, akkori ottani alelnökünk gyors helyzetfelismerése megmentette. Ő szervezett Pozsonyban, hét éven át, minden hónapban, egyesületünk nevében magyar történelmi tárgyú előadásokat.

Egy idő után, magyarországi tagjaink kezdeményezésére magyarországi tagozatunk alakult. Első ülésre a Kossuth Klubban került sor, ahol akkor magyarországi vezetőink, **Németh Péter** és **Pandula Attila** fogadta a zürichieket, prof. **König Marcot** és **Loewengreen Irént**. Irénke egy svéd királyi herceg felesége volt, férje **Alex**, éveken át volt a könyvelőnk.

Farkas József, a Szatmári Múzeum akkori igazgatója akkor nem volt jelen, de addigra már számtalan rendezvényünk fő szereplője volt. Ő szorgalmazta leginkább, hogy nagyrendezvényeink anyaga jelenjen meg kötetekben is. Az első köteten rengeteget dolgozott és múzeuma ki is adta volna. Sajnos, nem engedhettük, mert akkor Nyugaton elterjesztették volna, hogy a Kádár-rendszer kiküldöttei vagyunk.

Emlékezetes, hogy az első időben, csak Zürichben rendeztünk évzáró ünnepséget, ahol Farkas többször jelen volt. Egy alkalommal még a vacsorát is ő főzte, maga hozta hazai anyagból, valami harminc főnek: húslevest – amibe még a fehér répát is elhozta, mert akkor a svájciak azt nem ismerték – na, és a sütnivaló húst is. Reggelire az egész társaságnak szatmári reggelit készített: szalonnás, hagymás, kolbászos rántotta, a tetején apróra vágott fokhagymával és erős piros paprikával. Mindezt le kellett öblíteni szatmári szilvapálinkával és tokaji fehér borral. Hogyan hozta át mindezt annyi határon, ennyi embernek – maradjon az ő titka.

Ilyenkor mindig telt ház volt minálunk. Eljött mindig **Dani Pál** Londonból, **Zichy Irén** Stockholmból és még ki tudja mennyi kedves ember, mikor, mennyien és honnan? Egyszer ott volt a kedves **Bergou Gizike** is Budapestről. Pandula, például, legalább kétszer volt akkor ünnepi előadónk.

Igazi családi összejövetelek voltak, sok mókával, örömmel, szeretettel. Szép volt.

Írtam jó kedvemben, Zürichben, az Úr 2016. esztendeje Újkenyér (Nyárutó) havában